

Nord i Mörker
Kulturdepartementet
Kalvfestivalen
Rikskonserters framtid

TONSÄTTAREN

3 2005
www.fst.se

ORDFÖRANDEN HAR ORDET

Det nordiska samarbetet på kulturområdet står inför stora förändringar. I slutet av oktober kommer kulturministrarna att träffas på Island för att besluta sig för vilken fason det nordiska kultursamarbetet skall ha i framtiden.

Låt oss hoppas att ministrarna inte fastnar för förslaget om omstrukturering som är skisserat, det är dyrt och dåligt. Det liggande förslaget liknar också allt för mycket ett EU:skt vindflöjelsystem som inte förmår följa de konstnärliga vindarna, utan på dekretmanér ovanifrån avger vad konstnärerna skall intressera sig för. Det systemet har hittills tenderat att gynna elefantprojekt som enbart stora institutioner kan prestera, på bekostnad av konstnärliga högriskprojekt av spetskaraktär. Ett råd till ministrarna: Låt inte förändringsivern tränga ut hjärnsubstansen, om det skiter sig kan det vara bra att ha tankeförmåga och handlingskraft kvar för återuppbyggnad. Läs mer om nordiskt samarbete i Jonas Forssells artikel längre fram i Tonsättaren.

Så här efter sommaren går hela kulturlivet i väntans tider. Vem blir vinnare och vem blir förlorare när höstens budgetproposition kommer i slutet av september? Kanske ministern förväntar oss alla med en ordentligt höjd kulturbudget? I kulturkorridorerna viskas det dessvärre om att någon kommer att få en rejält specialdesignad kortlek, bestående av enbart Svarte Pettrar. Enligt ryktet kommer denna någon att vara Länsmusiken. Anledningen till att just de skall få stryka på foten skall vara att man från statsmakten vill se en ökad lokal finansiering av Länsmusiken. Om så sker kommer det att bli spännande att se om Landstingen månår om det lokala musiklivet tillräckligt för att lätta på plånboken. Vi är många som med spänning kommer att kasta oss över höstproppen om några veckor.

Sten Melin · ordförande FST

TONSÄTTAREN

Tidningen Tonsättaren ges ut av Föreningen Svenska Tonsättare och kommer ut med fyra nummer per år.

ansvarig utgivare: Sten Melin · sten.melin@fst.se

redaktör: Martin Q Larsson · tonsattaren@fst.se

layout: Anna Larsson Andrén · anna@annagrafik.se

adress: FST, Box 273 27, 102 54 STOCKHOLM

telefon: 08-783 95 90

fax: 08-783 95 40

hemsida: www.fst.se

Tidskriften är gratis. Prenumerationsärenden och annonsärenden hänvisas till ovanstående adress och telefon eller till kansli@fst.se.

omslagsbild: Anders Buraeus karta över Norden från ca 1650.

tryck: Grafiska Punkten · 0470-700 700

COMA
CONTEMPORARY MUSIC AND ARTISTS

CoMA Festival 2005

art music for the future

En av Sveriges äldsta festivaler. Ständigt uppdaterad

Torsdag 29 september

12.00 Trio TribukaitPetterssonBerg – Växjö domkyrka
Musik bl a uruppf. av A Hultqvist och S Storm

16.00 Seminarium med Mats Lindström EMS – Norrtullskolans aula
"Den elektroakustiska musiken – ett perspektiv"

19.00 Inviplingskonsert med vokalduo Anne Pajunen och Lena Frilund
"Liptons äventyr" – Tonsättarporträtt av L G Bodin – Palladium

Freddag 30 september

12.00 Internationell EA-musik med Jörgen Pettersson – saxofoner,
Anders Blomqvist och Åke Parmerud – Palladium
Musik av bl a P A Jaffrenou, P M Lindborg

19.00 Stockholms Saxofonkvartett – med och utan elektronik
Musik av T Zwedberg, F Ed, D Nelson, S Klaverdal,
T Liljeholm, uruppf. av I Belova och M Nichan – Palladium

Lördag 1 oktober

12.00 EA-konsert, live/video/bildspel med Ivo Nilsson – trombon,
Åke Parmerud och Anders Blomqvist – Palladium
Musik av bl a L Francesconi, I Nilsson samt bild, Å Parmerud
Axelsson & Nilsson Duo – Norrtullskolans aula

16.00 Musik av A Schetynsky, I Xenakis, V Varela, uruppf. av M Forsman

19.00 Sound scape/video – "Audio visual projections to Lisbon"
med och av Hans Ulrich Werner och Michael Rüsenberg
Blomdahl Studion, Italienska Palatset

Söndag 2 oktober

16.00 Vokalkvartetten VOX – Norrtullskolans aula
Musik av F Sarhan, M Svensson, P Nørgård, F Österling,
J Gomelskaja, A Hultqvist, S Mossenmark, L J Werle,
K Hedås, A Mellnäs

**Med stöd av Växjö kommun, Rikskonsert, Statens kulturråd,
EMS, Växjö universitet, Växjö Folkets bio och Domkyrkomusiken**

MEDIA
ARTES

MUSIK I SYD www.comasweden.se

Kalvfestivalen

Den högsta besöksfrekvensen för Nutida Konstmusik i Sverige finns en gång om året i en liten by mitt på gränsen mellan Västergötland, Småland och Halland. Byn heter Kalv och har 350 inneånare, varav 75 kunde ses i publiken under Kalv-Festivalen i mitten av augusti. På varje konsert!

Att en fjärdedel av lokalbefolkningen besöker något evenemang över huvudtaget – fotbollsmatcher och hembygdsdagar inräknade – torde vara ovanligt, och att det sker på konserter med "svårtillgänglig" musik, är desto mera anmärkningsvärt. – Hade det varit i Mårdaklev eller Häcksvik (en mil från Kalv) hade jag aldrig brytt mig om det, säger en bybo. Jag hade egentligen bara tänkt gå på en konsert, för att veta vad det var jag skulle prata skit om. Men nu blev det istället så att jag gick på alla konserter utom en. Och numera tvekar jag inte att åka på en nutida konsert i Halmstad eller Göteborg.

Kalvfestivalen är en festival för utvecklandet av dagens konstmusik, och inte minst en mötesplats för dem som håller på. Med en uttalad målsättning att hitta publik som inte är nutidamusik-getto-publik, utan "normala" människor.

– Kalvfestivalen vill sätta en ram omkring komposition, improvisation och allt annat som folk kan arbeta inom, deklarerar festivalgeneralen Henrik Martén i sitt invigningstal. Kalvfestivalen vill gå till mötes, dimpa rakt ner i Verkligheten.

Konserterna sker också mitt Kalvbarnas verklighet; en mjuk flöjtkonsert i mekaniska verkstaden på Kalvsjöholmsbolaget; musikalisk teater på Wästgöta plast; Musik/ljud/text-föreställning i Backa loge (som får Kalv att verka rena storstaden).

– Det är meningen att det skall vara en varannat-års-festival, i år satsar vi mer krut på våra projektlabb, och nästa år blir det fler konserter, berättar Martén engagerat. Projektlabben är avgränsade "forskningsarbeten" inom och runtom nutida konstmusik, som öar av koncentrerat arbete över ett helt år, med inledning och avslutning på festivalen. Tanken är att "forskningsresultaten" skall komma hela musik- och kulturlivet till del, på ett eller annat sätt, precis som vetenskapliga forskningsresultat.

Den stora behållningen med festivalen i Kalv var ändå Mötesplatsen. Musiker, tonsättare, administratörer och forskare från olika delar av Sverige och Norden, som utslängda i ödemarken under några dagar gavs möjlighet att träffas, diskutera, utbyta erfarenheter och uppfinna nya grandiosa projekt. Folk i musiklivet träffas ju hela tiden, men det är sällan man får tid och möjlighet att diskutera såpass förutsättningslöst vad vi egentligen håller på med, och hur framtiden skulle kunna se ut.

– Varför stödjer man en viss festival? frågar sig Åke Holmquist, ständig sekreterare i Kungliga Musikaliska Akademin. Varför stödjer man musik över huvud taget? Kalv-festivalen bärs just fram av ordet Varför. Musik handlar ju – faktiskt! – inte bara om pengar, utan även om vilja och förmåga. Mot alla odds! I lilla Kalv råder nu åter lugnet, långt från närmaste stad. – Vi arrangerar en afton i församlingshemmet om ett par veckor, för att diskutera hur festivalmusiken påverkade oss, berättar byns präst. Och räknar dagarna till nästa festival.

Martin Q Larsson · text

Krönika

Varje gång jag försöker förklara för en intresserad medlyssnare hur ett grafiskt partitur fungerar drabbas jag både av dennes oförstående min och min egen genans över hur litet jag egentligen fattat. Hur transponeras dessa tecken och kurvor till just den musik vi hör?

Att den gör så är emellertid lätt att övertyga om, när själva musiken klingar. Gång på gång händer undret. En samling individualistiska improvisatörer skockas kring Peter Brötzmann i Chicago Tentet; partituren likt kortlekar, där Brötz själv blandar och ger. Så låter musiken bedövande brötzmanskt, en mosaik av säregna solister fogade samman till stor orkester av dessa små bilder, tecken, krumelurer, anvisningar. Samma under då jag hört Mats Gustafsson med saxen följa ett lineärt verk av Christian Marclay eller Anna Lindahl sjunka in i Gösta Lindqvists vibrerande målningar, avsedda att tolkas som musik... Åssä Olle Bonniér, och... nej, nog nu.

Bild och musik inte bara hör samman, de delar en värld av klanger, block, tempi, tonfärg, intensitet. Det gäller inte bara grafiska partitur. Musikalitet i bildkonst är något större än så. Konstarnas växlar valuta med varandra. Det kan finnas direkta samband. John Cage var också bildkonstnär, för att inte tala om Yoko Ono, och flera av dagens unga i konstvärlden är också musiker. Många av samtidens framstående musiker är aktiva bildkonstnärer. Tag Patti Smith, eller Kim Gordon i Sonic Youth. Båda odlar de en helt egenartad, figurativ stil, som gärna häktar sig fast i den öppna berättande sort som förbinds med Rosemarie Trockel, Jutta Koeter, Martin Kippenberger.

Sambanden är många. Och allt självklarare. En gränsgångare som Lars Gunnar Bodin var på sin tid lika unik tonsättare som bildkonstnär, betydande i båda rollerna. I dag finns där flera av hans sort, utan att någon finner det så värst anmärkningsvärt med detta slags pendlare mellan olika stationer. Allt upplevs nu snarare som en myllrande tätort, där alla arter ryms; på litet olika adresser, men ändå. Bildens självklara väg som en stämma i musiken, eller vice versa, har tilldels gått via användningen av fonogrammens konvolut, som ju alltmer närmat sig artists books. Bilden upphör att vara ett sätt att locka till köp, den är en del av anledningen att köpa just denna skiva.

Denna plattkonst är symptomatisk för hur hierarkierna rasats. Det gäller inte minst mellan olika musikgenrer. Konstmusiken har systematiskt och intuitivt skärpt sinnena, sökt nya uttryck, som allt snabbare flödar in i populärmusiken. Den senare har ett allt tydligare frontavsnitt där samtid och konstnärliga ambitioner lyser som en ädel icke inväxlingsbar metall; och låter precis så. Rockens och jazzens energi smälter samman med elektronmusikens värld. Det märkvärdiga är att denna klangvärd som så friskt ägnar sig både åt experiment och medvetna län lyckats behålla stora delar av publiken. Och det är något nytt. Utväxlingen av energi är stor. I dag möts A och B och resultatet blir något helt annat än AB. Vare sig det nu handlar om soundart eller bildkonst, avant rock eller friform, elektronika eller bandkompositioner.

Thomas Millroth · chef för Ystads Konstmuseum

Nord i Mörker

Samarbetet mellan de Nordiska länderna är just nu stätt i en våldsam omdaning. Vid ett möte 15 Juni fattade Kulturministrarna i Nordisk Ministerråd ett principbeslut om att NOMUS – organet för internordiska beställningsverk och musiksamarbete – läggs ner tillsammans med övriga mindre specialorgan som NORDSCEN, NIFCA, NORDBOK, mfl. Alla medel, utom Nordisk Kulturfond hamnar i stället direkt under ministrarna. Varför gör man så och vad har det för betydelse? Är det något att oroa sig för?

Varför hörs så lite om detta i svenska eller övriga Nordens kultur- och konstnärskretsar? Jag är själv nyligen tillbaka från en tre och ett halvt år lång arbetssejour i Köpenhamn, och har under min tid som verksamhetsledare för den lilla nyskapande musikteatern **den anden opera** kommit i kontakt såväl med det danska musiklivet som skillnaderna inom Norden. Men min institution har också njutit frukterna av ett ibland riktigt väl fungerande nordiskt kultursamarbete.

Det står alldeles klart att systemskillnaderna mellan de olika nordiska länderna är långt större än den uniformitet våra samhällen verkar ha från en utomeuropeisk horisont. Däremot är samma skillnader mycket mindre än vad man vill göra gällande när det uppstår problem i de mellannordiska relationerna. De största skillnaderna i synsätt finns helt klart mellan de gamla nordiska imperiebyggarna Danmark och Sverige. Vad gäller arbetsrättslagar, skattepolitik och kulturstöd ser systemen helt olika ut, men det lustiga är kanske att utfallet egentligen blir ungefär detsamma. Danskarna upplever sig, precis som svenskarna, trygga och omfattade av ett välfärdssystem. De flesta betalar mellan 50 och 60 procent av sin totala inkomst i skatt och kulturlivet är, precis som här, starkt subventionerat av stat och offentlighet. De övriga nordiska länderna kommer "somewhere in between".

Alla är vi nog överens om att en framgångsrik kulturpolitik ska omfatta såväl stabilitet och långsiktighet som en öppenhet för nya strömningar och initiativ. Här finns nu en intressant skillnad mellan framförallt danskt och svenskt tänkande.

I det socialdemokratiska Sverige är ju förhållandena närmast att "kulturpolitiken ligger fast". Konstnärer inbjuds för att tillföra fackkunskap och borga för nytänkandet i styrelser och nämnder, som annars präglas av en kompakt centralstyrd politisk representation. Politikerna står för stabiliteten och konstnärerna för förnyelsen.

Dansk kulturpolitik innebär ett ganska fragmenterat kulturliv med flera mindre och självstyrande bidragsgivande enheter. Danska konstnärer är dessutom vana att, i betydligt högre utsträckning än sina nordiska kolleger, själva styra över fördelningen av de ekonomiska resurserna. Dels genom en stark – och i stadgar formulerad och stadfast – representation i alla upptänkliga udvalg och råd; dels genom att konstnärernas intresseföreningar i långt högre grad än i övriga Norden förfogar över egna medel att fördela direkt till kulturlivet. Dansk Komponistforening har alltså, i likhet med övriga danska upphovsmannaföreningar, uppdraget att mottaga projektansökningar och själva besluta om och fördela projektmedel.

I ett land med ideliga nyval och regeringsskiftet upplever man

”Ur ett musiklivsperspektiv är det naturligtvis en katastrof att NOMUS läggs ner.”

naturligtvis denna ordning – att pengarna kommer på ett hälsosamt avstånd från kläfingriga och trendkänsliga politiker (kallat "armslängdeprincipen") – som stabilitetsbevarande. Konstnärerna skyddas med andra ord kulturpolitiken från det man upplever som ideliga, äventyrliga, politiskt initierade kursändringar och opportunistiska omorganisationer.

(Jag vill här påpeka att jag inte på något sätt föredrar den danska modellen eller attityden framför den svenska, jag redovisar bara skillnaderna.)

Nordiska Ministerrådet har sitt säte i Köpenhamn och är som organisation, fram till nu, på många sätt ganska präglad av danskt tänkande. Jag kunde för **den anden operas** räkning söka produktionsstöd hos minst tre av underorganisationerna, och det har hänt att jag fått pengar från fler än en till samma projekt. Kritiken mot denna struktur som helhet är i huvudsak densamma som riktats mot det danska systemet, nämligen att:

- det består av många varandra delvis överlappande delar, vilket gör det svårt att överblicka.
- det är oerhört svårt att utvärdera och avläsa konkreta resultat av de enskilda projekten.
- ministrarna inte kommer åt att styra inom dessa strukturer och ta egna initiativ, tex de inom EU så populära "tidsbundna programmen".

Till dessa, ganska välgrundade, kritiska argument har också anförts att de Nordiska projekten har en alltför svag koppling till det nationella, eller att de helt enkelt lever sitt eget liv utanför de involverade ländernas kulturliv (eller egentligen bortom det mesta). Så en reformering är nog helt på sin plats.

Nordiskt kultursamarbete skall enligt det här förslaget i fortsättningen – och i likhet vad som är fallet i EU – framför allt formuleras i termer av program och teman, vilka skall generera tvärkonstnärliga projekt. Man vill alltså slakta alla permanenta kommittéer, bestående av i huvudsak konstnärligt fackfolk, till förmån för tillfälligt inkallade experter på allehanda områden, under en starkare central styrning. Den danske kulturministern

Brian Mikkelsen gjorde nyligen ett försök till våldsam förändring av systemet för fördelning av statliga kulturpengar. Detta fick till resultat att alla involverade bytte plats med någon annan i förvaltningen, alltså en mycket kostsam och ineffektiv variant av "hela havet stormar". Samme Mikkelsen, som nu leder arbetet med kulturfrågorna under Danmarks ordförandeskap i ministerrådet, är även hjärnan bakom denna nya förändring av den Nordiska kulturstrukturen, en förändring som är ännu mera långtgående än den han redan misslyckats med på hemmaplan. Till sin hjälp i förändringsarbetet har han en ovanligt tjänstvillig – samt i sak och ambition enig – svensk generalsekreterare för ministerrådet, nämligen tidigare moderate riksdagsmannen och utbildningsministern Per Unckel.

Ur ett musiklivsperspektiv är det naturligtvis en katastrof att NOMUS läggs ner. NOMUS är ett fantastiskt exempel på framgångsrikt Nordiskt samarbete på kulturområdet, och listan över verksamheter som NOMUS sedan 40 år är navet i kan göras mycket lång. Vad som skall hända med de tvärnordiska beställningsverken och turnéstödet, med festivalen Ung Nordisk Musik, och med satsningarna på seminarier, de nya samtidsmusikfestivalerna och nordisk amatörmusik vet ingen idag. Inte ens vem som skall besluta om Nordiska Rådets Musikpris finns med i den plan ministrarna håller på att driva igenom. Att NOMUS varit föredömligt när det gäller uppföljning av de projekt som beviljats medel kan jag dessutom själv intyga. Vi på **den anden opera** arbetade i veckor med att uppfylla de högt ställda kraven på dokumentation av vårt eget lilla projekt.

Det konkurrerande motförslaget som det formulerats av Dansk Kunstneråd är mycket genomtänkt, och går att lägga ovanpå det hastverk till omstrukturering som nu påbörjas, även efter det att den genomförs. Det är inriktat på att öka gensiktigheten och flexibiliteten, såväl som möjligheten till politisk styrning inom systemet, men behåller (eller återinför) fyra vitala organ från den gamla strukturen för litteratur, bildkonst, scenkonst och musik. Därigenom tillmötesgår man de viktigaste kraven på nödvändig reformering och möjligheten till genomförandet av teman och fleråriga program, samtidigt som man räddar framgångsrik och fungerande verksamhet undan alltför vildsint styrning, via en mild variant av den redan omtalade "armslängdeprincipen".

Är det då bara danskarna som väsnas? Nejdå, tex har Synne Skouen, ordförande i Norsk Komponistforening skrivit en humoristisk och vildsint debattartikel i norska Aftenposten 19 augusti – *Nordisk hastverk* – som kan läsas på webben .

FST agerar i denna sak dels som medlem av KLYS – Sveriges motsvarighet till Dansk Kunstneråd – och dels som medlem i Nordisk Komponistråd.

Jag anser att vi som svenska tonsättare, musikmänniskor och konstnärer bör göra allt för att stödja och lobba för detta danska förslag, eftersom jag – i likhet med många andra – inte tror att förändringsprocessen går att stoppa, eller ens bör hindras.

Den 26 oktober skall de Nordiska kulturministrarna träffas igen i Reykjavik för att fatta det avgörande beslutet i denna sak och Nordisk Komponistråd räknar med att vara på plats i Reykjavik och genomföra en intensiv lobbying till förmån för NOMUS och musikpriset.

Jonas Forssell · styrelseledamot FST

Rikskonserters Framtid

I slutet av augusti anordnade Utbildnings- och kulturdepartementet en hearing i Rosenbads konferenscenter om Rikskonserters roll i musikpolitiken och musiklivet.

En fråga som debatterades ivrigt var att Rikskonsertter bedriver en verksamhet med viktiga konstnärliga förtecken, men har en organisation som mer liknar en förvaltningsmyndighets; en centralism i en samtid som kanske mer behöver moderna nätverk och fria resurser. Flera talare betonade vikten av att Rikskonsertter ökar möjligheterna till fria medel och bättre tar tillvara den konstnärliga initiativförmågan hos komponister och musiker. Under sitt anförande tog FST upp att rörligare medel kan utvecklas till ett projektstöd och produktionsbidrag där man som tonsättare och musiker kan ta större idéansvar, och i de fall det passar lägga ut producenterarbetet "utanför huset".

Tillsammans med länsmusiken kunde Rikskonsertter också utveckla composer-in-residence projekt för kammarmusik och annan musik, som skulle sprida komponistens verksamhet ytterligare ut i landet. Rikskonsertter kunde även utgöra en tydligare länk till internationella festivaler. Tillsammans med andra företrädare för nutida konstmusik, förde FST fram att det nuvarande stödet för beställningsverk är viktigt och borde utvidgas. Hearingen kommer under hösten resultera i en rapport från Utbildnings- och kulturdepartementet.

Marie Samuelsson · vice ordförande FST

Mitt i kommersen på Drottninggatan i Stockholm, mitt i regeringskvarteren, ligger Utbildnings- och kulturdepartementet. Sedan utbildnings- och kulturfrågor samlades under ett och samma tak den första januari i år arbetar här cirka 300 anställda, uppdelade på åtta sakenheter och fyra samordnande sekretariat, med frågor som rör skola, folkbildning, kultur och medier.

På kulturenheten, tre trappor upp i huset, är Eva Bergquist och Katarina Höög två av tjugofem anställda. De har titlarna handläggare och departementssekreterare. Och eftersom de har frågor som rör teater, dans och musik som specialområde, är det dessa två som ska försöka förklara hur det egentligen funkar på Regeringskansliets enhet för kulturfrågor. Organisationen till att börja med. Som bekant heter högsta hönset Leif Pagrotsky. Han är departementschef och tillika utbildnings- och kulturminister. Men han är inte ensam minister på departementet. Vid hans sida finns för närvarande Lena Hallengren, förskole- och ungdomsminister samt Ibrahim Baylan, skolminister. Ministrarna flankeras i sin tur av statssekreterare, politiskt sakkunniga och pressassistenter. Dessa är politiskt tillsatta, men de allra flesta anställda på utbildnings- och kulturdepartementet, liksom på alla andra departement i regeringskansliet, är tjänstemän. De har därmed kvar sina anställningar inom regeringskansliet oavsett vilka som sitter i regeringen. Tjänstemännen, dvs Eva Bergquist och Katarina Höög bland andra, tar fram underlag och förslag till olika regeringsbeslut. – Vårt arbete är att framställa opolitiska produkter och tala om för regeringen vad det finns för fördelar och nackdelar om de väljer att göra på det ena eller andra sättet, berättar Katarina Höög. Det politiska rättesnöret vi har att leva efter är hur besluten som regeringen ska fatta rimmar med målen för kulturpolitiken. I våra underlag ska vi belysa vad som passar in i kulturområdets mål för teater, dans och musik.

En stor del av arbetet går också ut på att styra de statliga myndigheter och organisationer som ligger under kulturenhetens ansvarsområde.

– Jag har hand om de centrala institutionerna inom scenkonstområdet – Operan, Dramaten, Rikskonserter, Riksteatern och Dansens Hus, berättar Eva Bergquist. Katarina ansvarar för de regionala frågorna. På musiksidan handlar det om de bidrag som kanaliseras via Statens kulturråd till länsmusik och andra musikinstitutioner samt till de fria musikgrupperna. På just musiksidan fördelades år 2003 ungefär 950 miljoner kronor för att stödja musiklivet centralt och regionalt, varav 330 miljoner gick till Kungliga Operan, och 67 miljoner till Rikskonserter. Som jämförelse är 950 miljoner kr ungefär lika mycket som två JAS-plan kostar att bygga och utveckla. Eller lika mycket som en höjning av barnbidraget med 50 kr. – Vi fördelar inte pengarna direkt utan det sker via Statens

Kulturråd och Rikskonserter, berättar Eva Bergquist. Med pengarna följer också så kallade regleringsbrev som man har en process om varje år. Regleringsbrev är de – i regeringen genomklubbade skrivelser – som upprättas för att styra verksamheten hos de ansvariga myndigheterna och institutionerna. I regleringsbreven finns också väl definierade återrapporteringskrav för hur verksamheten har skötts och vilka bidrag som har delats ut. Dessa ska vara regeringen tillhanda innan nästa års pengar fördelas. – En stor del av vårt arbete är det cykliska som har med pengar att göra, berättar Katarina Höög. Först kommer budgetarbetet, sen formuleras regleringsbrev till våra myndigheter och i februari kommer deras årsredovisningar in som svar på regleringsbrevet. Sen börjar det om igen med arbetet inför nästa budgetproposition.

Men allt är inte pengar – inte ens på kulturenheten. Katarina Höög, som för en månad sedan lämnade sin tjänst på Finansdepartementet, tycker att samtalen om och visionerna kring kulturen får stor plats på den nya arbetsplatsen. – Vi är ingen prognosenhet, som drunknar i siffror och kalkyler, säger hon. Nej, det är de kulturpolitiska målen som är det viktiga. – Ja, vi diskuterar mycket kulturfrågor på luncher och kaffestasater, fortsätter Eva Bergquist. Kultur är en demokratisk rättighet för medborgaren. Vill vi ha en hög kvalitativ kultur så måste den få stöd från det offentliga.

Vilken fokus lägger då kulturenheten på konstmusik? – Konstmusiken aktualiseras i olika sammanhang, säger Eva Bergquist. Bredd och mångfald inom genrer är ett av målen när det gäller musikpolitik. Rent konkret finns tonsättarstödet på Statens Kulturråd. Även Rikskonserter har i uppdrag att stödja ny konstmusik. Kulturpolitiken syftar bland annat till att främja kulturell mångfald i Sverige. Och nästa år – 2006 – är av regeringen utlyst till mångkulturår. Regeringen har gett alla institutioner inom kulturområdet i uppdrag att markera detta år. Hur kommer det att märkas på musiksidan? – Det bör ske både internt, i hur personalstrukturen ser ut, men också i utbudet, säger Eva Bergquist. Det ska spegla uttryck som inte enbart är västerländska och visa en öppenhet för andra kulturer.

Anna Hedelius · text och bild

MÅL FÖR KULTURPOLITIKEN BESLUTADE AV RIKSDAGEN 1996

1. att värna yttrandefriheten och skapa reella förutsättningar för alla att använda den
2. att verka för att alla får möjlighet till delaktighet i kulturlivet och till kulturupplevelser samt till eget skapande
3. att främja kulturell mångfald, konstnärlig förnyelse och kvalitet och därigenom motverka kommersialismens negativa verkningar
4. att ge kulturen förutsättningar att vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft i samhället
5. att bevara och bruka kulturarvet
6. att främja bildningssträvandena samt
7. att främja internationellt kulturutbyte och möten mellan olika kulturer inom landet.

Ákos Rózmán 1939-2005

Tonsättaren Ákos Rózmán, har avlidit efter en kort tids sjukdom. Ákos Rózmán föddes i Budapest 1939, och erövrade diplom i såväl komposition som orgelspel vid Liszt-akademien. 1971 kom han som stipendiat till Stockholm för ytterligare kompositionsstudier. Rózmán arbetade oftast i ett monumentalt format, och konflikten mellan goda och onda krafter utgjorde med få undantag den grundläggande tematiken i hans arbeten. Han valde medvetet att inte besöka sina egna konserter men var alltid mycket mån om att de andliga förutsättningarna för musikens möte med publiken skulle vara optimala. Som sann modernist komponerade han inte med tanke på publiken eller kritikerna, utan uppfattade snarare att hans kall att komponera riktade sig mot framtiden. Han var övertygad om att den mystiska energin för kompositionsarbetet måste vara direkt kanaliserad från Gud. Om Gud understundom använder musiken som språk för att tala till människor, har en av hans röster tystnat.

Mats Lindström · studiochef på EMS

Guldregn från Framtidens Kultur

Stiftelsen Framtidens Kultur beslutade i början av september att dela ut 30 miljoner kr till olika kulturprojekt. Ett av de främst prioriterade projekten är *Larm*; fyra kvinnliga konstnärer som har fått 3,4 miljoner kr för att undersöka kvinnors verksamhet inom nordisk ljudkonst under 1900-talet. Andra projekt inom musikområdet som fick stöd var improvisationsprojektet *Open Music*; Svenska Kyrkans nyskrivna musikal *Rebecka*; folk- och världsmusikfestivalen *Planeta*; samt körverksamhet bland muslimska ungdomar.

www.kulturradet.se

Sveriges Radio 2010 närmar sig

Förändringsarbetet på Sveriges Radio som vi skrev om i *Tonsättaren 2/05*, har nu inletts med en rad nya förslag. Bland annat kommer chefen för Berwaldhallen, Radiosymfonikerna och Radiokören att ta plats i styrelsen. Radion vill vidare utöka andelen frilansare, och satsa mer på program och innehåll. Man vill starta en digital barnkanal, och sända SR Klassiskt digitalt över hela landet. Däremot verkar det inte aktuellt att förändra dagens utbud i FM-kanalerna. Beslut om vilka publikgrupper som SR ska prioritera och företagens kanalstruktur med mera väntas vid nästa styrelsesammanträde, den 28 september.

Rikskonserterår med mer mångkultur

I början av september presenterade Rikskonserter vad den tänker göra under 2005 och 2006, nämligen runt 40 turnéer och 700 konserter med konstmusik, jazz och folkmusik. Verksamheten får en särskild strimma av *Musical Links*, ett treårigt utbyttessamarbete med fem nationer i sydöstra Europa. Det innebär att svenska artister gästspelar i Bosnien-Herzegovina, Kroatien, Makedonien, Serbien och Montenegro samt Slovenien, och att musiker från dessa länder gästas vårt land. Förutom turné- och konsertproduktioner deltar Rikskonserter i otaliga samarbeten och utvecklingsprojekt över hela Sverige och även internationellt. Dessutom sjösätts ett treårigt projekt för ett utbyte mellan Sverige och länderna i det forna Jugoslavien, och så tar man sikte på mångkulturåret 2006.

Svensk ljudkonstnär får tyskt musikpris

Den svenska ljudkonstnären Hanna Hartman har tilldelats det prestigefyllda tyska Karl Sczuka-priset på 12 500 euro. Hon får priset för verket *Att falla grova träd är förknippat med risker* som är beställt av Rikskonserter och EMS. Hanna Hartman bor sedan fem år i Berlin och har tidigare belönats med bland annat Prix Europa.

Musikförlagsavtalet - nya versionen är klar

Det nya musikförlagsavtalet som bygger på en överenskommelse mellan Svenska Musikförläggareföreningen, Föreningen Svenska Tonsättare och Svenska Kompositörer av Populärmusik blev klart redan i våras. Efter att några korrekturfel upptäckts bestämde man sig emellertid för att dra in avtalet till dess man hade en korrekt version. Den nya versionen (MFA 05:2) är en ifyllningsbar PDF som ger parterna möjlighet att fylla i formuläret innan det skrivs ut för underskrift. www.stim.se.

GAS-festival i Göteborg 1-9 Oktober

Festivalen Göteborg Art Sounds 2005 börjar lördagen första oktober med vernissage på Konserthuset, en mångfacetterad invigningskonsert på Röda Sten och ett akustiskt reningsbad på Nefertiti. GAS-festivalen i ett koncentrat, och en modell för själva idén om möten och krockar mellan tidens ljudande konstformer. Under loppet av 8 dagar presenteras drygt trettio akter som spänner från Sidsel Endresen till Luigi Nono, från Bach till Borbetomagus, från Gagego! och Göteborgssymfonikerna till Ikue Mori, Fennesz och Fläskkvartetten, från tystnadsnära performance till vibrerande urladdningar. www.gas-festival.com

Kulturbiennal i Öresund om två år

Öresundsregionen får en ny kulturbiennal i oktober 2007. På bägge sidor sundet blir det festival och seminarier om samtida konstmusik. Regionens symfoniorkestrar, gästartister och kompositörer från hela världen kommer att delta i kulturbiennalen. Initiativtagare är Musik i Syd i samarbete med Dansk Komponistförening.

Projektet innehåller två delar; dels en utbildnings- och seminariedel som rullar igång redan nu i höst, på båda sidor om sundet. Den andra delen är en publik festival i oktober 2007 med konserter i Köpenhamn, Malmö och Helsingborg. Förutom regionens egna kompositörer och orkestrar vill festivalen inrikta sig på musik från Kina och Tyskland.

Carin Malmlöf-Forsling 1916-2005

Efter en längre period av sjukdom har tonsättaren Carin Malmlöf-Forsling avlidit. Hon var född i Gävle 1916. Redan 1938 publicerades orgelverket *Ceremonial Prelude* av ett förlag i USA. Därefter skapade hon en omväxlande produktion, som rymmer såväl sånger som kammarmusik och orkesterverk. Hon uppmärksammades både lokalt och på rikspanelet, och hennes musik har spelats i ett tiotal länder. Huvudsakligen är hennes musik traditionellt noterad, men i tex *Revival* för stråkorkester (1976) förekommer även grafiska symboler. Klängen är viktig i hennes musik, en sensibel musik genomsyrad av en ljus livssyn och en lyhörd skaparkraft.

B

PORTO
BETALTFöreningen svenska tonsättare
Box 273 27
102 54 STOCKHOLM

KONSERTKALENDARIUM

SEPTEMBER

- 21 Victor Varela, *In Between Silences*, för trb och slagverk, Jonny Axelsson, Ivo Nilsson, Kulturhuset, Ängelholm. **Uruppförande**
- 24 Carin Bartosch Edström, *Huvudsaken*, opera i en akt, Madeliene Barringer sopr, Karin Westberg alt, Daniel Buckard ten, Lars Johansson Brissman bar, ensemble under ledning av Olof Boman, Vadstena Slott. **Uruppförande**
- 24 Jan Sandström, *K. Beschreibung eines Kampfes: Oper in neun Szenen*, opera baserad på texter av Franz Kafka, Göteborgsoperans orkester och kör, dir. Ingar Bergby, Operan, Göteborg. **Uruppförande**
- 24 Dag Lundin, *Åtta romanser till text av Björn v Rosen, musik av Schumann och Hägg*. Solister: Marianne Eklöf, mezzo och Claes Håkan Ahnsjö, tenor, Åke Olofsson, violoncell, Margot Nytsröm, pianist. Anita Björk recitatör. Vård: Hertiginnan d'Otrante. Jubileumskonsert för poeten och konstnären Björn von Rosen som i år skulle ha fyllt 100 år. Elghammars slott i Sörmland.
- 27 Rolf Martinsson, *Vattennätter*, Malmö Kammarkör, dir. Dan-Olof Stenlund Konserthuset, Malmö.
- 27 Olof Lindgren, *Konsert för pianoforte och blandad kör*, piano Hans Pålsson, Malmö Kammarkör, dir. Dan-Olof Stenlund. **Uruppförande**
- 27 Anders Nilsson, *Concerto grosso I*, för saxofonkvartett och orkester, Musik på Slottet 30-årsjubileum i närvaro av kungaparet. Stockholms saxofonkvartett och Stockholmsensemblen under ledning av Mats Liljefors.
- 30 Johan-Magnus Sjöberg, *Meditation*, för klarinetten och orgel, Pär Becker cl, Johan Magnus Sjöberg org, Köpenhamn, Danmark. **Uruppförande**

OKTOBER

- 01 Thomas Lindahl, *Lindgatan 5*, Musikdramatisk föreställning för barn, Göteborgsoperan, Skövdescenen, för tre sångare/aktörer, cello, vibrafon, piano. Drama/regi: Bernt Höglund/ Christina Lundström **Uruppförande**
- 02 Sven-David Sandström, *Singet dem Herrn*, for double choir a capella, Lunds Vokalensemble, dir. Ingemar Månsson, Palladium, Malmö. **Uruppförande**
- 04 Rolf Martinsson, *Libra*, Hans Pålsson piano, Palladium, Malmö.
- 05 Oktagon - Göteborgs Kammarsolister uruppför verk av svenska tonsättare, 12.15 Artisten, Göteborg, Gas-festivalen. Mattias Svensson, *Out of Life comes Life*, solo piano, Maria Ingemarsson. **Uruppförande**
Daniel Börtz, *En brusten elegi*, soloviolin, Magnus Larsson. **Uruppförande**
Mikael Forsman, *Guitar and Double*, solo gitarr, David Hansson. **Uruppförande**
Tommie Haglund, *Voices of light*, solovibrafon, Olof Olsson. **Uruppförande**
Lars Indrek Hansson, Tongook, solo klarinet, Andreas Edlund. **Uruppförande** André Chini, [Nytt verk], solo cello, Christian Berg. **Uruppförande**
Joel O. Eriksson, *Partita for flute and ensemble*, solo flöjt, Ann Elkjær Hansen. **Uruppförande**
J. Fredric Bergström, Sound of Freedom, solo slagverk: Amund Sjølie Sveen. **Uruppförande**
- 06 Johan Hammerth, *Konsert nr. 3: Violinkonsert 3*, Jan Stigmer, Västerås Sinfonietta, dir. Hannu Koivula, Konserthuset, Västerås. **Uruppförande**
- 08 Britta Byström, *Förvillelser: konsert, för trumpet och orkester*, trumpet Urban Agnas, Kungliga Akademiska Kapellet, dir. Stefan Karpe, Universitetets Aula, Uppsala. **Uruppförande**
- 08 Albert Schnelzer, *Dance of the Fairies*, John Ehde cello, Carl-Axel Dominique piano, 14.00, Konstakademiens hörsal, Stockholm.
- 08 Csaba Deak, *Det sanna ljuset*, verk för kör blåarkvintett och piano. Mölndals Kammarkör, dir. Jan-Ivar Blixt, Konserthuset, Västerås. **Uruppförande**
- 09 Karin Rehnqvist, *Till Ängeln med de brinnande händerna (To the Angel with the Firey Hands)*, scenisk konsert för damkör, soloröst och fyra musiker. Nya verk som ingår: *The raven himself is hoarse*, för damkör a cappella *Ingenting*, för altflöjt och damkör *I dina ögons klara morgonljus*, för sopran och två celli *Det mörknar över landet för sopran*, flöjt, oboe och två celli dir. Karin Eklundh, regi Svante Grogarn, 13.30 Stora salen, Västerås Konserthus. **Uruppförande**
- 17 Martin Q Larsson, *Kakalorum*, för saxofonkvartett och ung saxofonorkester. Stockholms Saxofonkvartett. Nybrokajen 11, kl 19.00